

Spectaculaire topografie
in de Verzasca, zowel boven-
als onder water.

Zwitserland

Europa's duikgeheim

Het leven van veel mensen is sinds maart drastisch veranderd en ook de reisbranche werd hard getroffen door de pandemie; vakanties werden afgelast en het leven op veel plekken in de wereld kwam tot stilstand. **Voor veel duikers was het een drama.** Duikscholen sloten hun deuren, liveboards stopten met hun trips en sommige toeristen zaten gedwongen lange tijd vast op hun vakantiebestemming.

Toen ik hoorde dat op 15 juni de grenzen binnen het Schengengebied weer zouden openen, ging ik meteen op zoek naar interessante duikbestemmingen in de buurt. Verzonken steden in Italië, mijnen in Oost-Europa, de bekende Silfra Crack in IJsland, allemaal klonk het erg aantrekkelijk na een maandenlang oppervlakte interval. Mijn oog viel echter op een bestemming die niet meteen met duiken geassocieerd wordt: Zwitserland. In het zuiden van Zwitserland kan in verschillende rivieren prachtig gedoken worden. Er was alleen relatief weinig informatie over te vinden en het was lastig om een georganiseerde duik te boeken. Dit maakte mij alleen maar nieuwsgieriger.

OP NAAR ZWITSERLAND

Een van de weinige duikscholen die regelmatig georganiseerde duiktrips naar de Zwitserse rivieren maakt, is Tauchsport Käser. Met vestigingen in Bern en Zürich zijn zij de grootste duikschool van het land. Ze hadden een trip gepland in juli die helaas al

helemaal vol zat, maar de eigenaar van de duikschool, Daniel Schmid, kende nog wel iemand met een pick-up die me een paar dagen mee zou kunnen nemen. Dit was snel geregeld en twee dagen later zat ik met een berg duikuitrusting en camera-apparatuur in de auto op weg naar Zwitserland. Vanuit Zuid-Nederland is het slechts zo'n zeven uur rijden naar Bern, de Zwitserse hoofdstad. Eerste stop: Tauchsport Käser, voor een dagje duiken in het nabijgelegen meer van Neuchâtel met Daniel. Met een oppervlakte van 218 km² en een diepte van 152 meter is het een stuk groter dan de doorsnee Nederlandse plas.

LEVENDIG ECOSYSTEEM

Het is een warme, zonnige dag en het meer is mooi vlak. De duikstek voor vandaag is Boudry Plage. Ondanks dat het een populaire plek is, zijn er slechts enkele duikers. Het ondiepe deel, tot acht meter diep, is het meest interessant dus het plan is om het grootste deel van de duik hier door te brengen. Bijkomend voordeel is dat het water op deze diepte 20 graden is, waardoor het in een dik

natpak prima uit te houden is. We gaan via een geleidelijk hellende kust te water en tijdens de afdaling tikken we even de 12 meter aan. Hier is weinig leven dus we besluiten naar het ondiepe deel te zwemmen. Eenmaal daar aangekomen, bevind ik me al snel in een levendig ecosysteem vol met duizenden kleine baarsjes die beschutting zoeken tussen een oerwoud aan planten. De baarsjes zijn bepaald niet bang voor duikers en we kunnen dichtbij komen voor foto's. Op de bodem kruipen enkele invasieve krabbetjes en in de verte zie ik een enorme snoek voorbij schieten. Het zicht is met zo'n tien meter niet slecht en we genieten met volle teugen. Na de duik rijden we terug naar Bern waar we in het oude centrum onder het genot van een Zwitsers biertje napraten over de dag. De volgende ochtend ben ik vroeg uit de veren om mijn reis te vervolgen. De tweede stop heeft niet zo veel met duiken te maken, maar is desalniettemin zeer de moeite waard. Ik ga op weg naar Lauterbrunnen in het midden van Zwitserland. Dit dorpje is gelegen in een sprookjesachtige vallei met spectaculaire

Rijdend door Zwitserland wordt je getraakteerd op prachtige vergezichten, zoals deze van het Lungern meer

“Lauterbrunnen is gelegen in een sprookjesachtige vallei met spectaculaire uitzichten.”

uitzichten. Deze staat bekend om haar vele watervallen van honderden meters hoog. Deze duik je maar één keer, dus ik houd me tijdens deze stop bij het hiken. Wandelend langs de steile klippen val ik van de ene verbazing in de andere. Het contrast van de groene vallei met de besneeuwde toppen op de achtergrond lijkt bijna onwerkelijk. Lauterbrunnen is een populaire plek voor basejumper. Gedurende de dag zie ik regelmatig waaghalzen naar beneden springen en ik houd mijn hart vast. Het ging die dag gelukkig allemaal goed en na een dag op het droge ben ik klaar om door te rijden naar het zuiden van het land.

SNELLE STROMING

Rivierduiken in Zwitserland wordt voornamelijk gedaan in het aan Italië grenzende Ticino kanton. Hier bevinden zich de Verzasca en Maggia rivieren, die gevoed worden door bronnen en smeltwater in Noord- en Centraal-Ticino. Beide monden via gelijknamige valleien uit in het Lago Maggiore op de Zwitsers-Italiaanse grens. De uitvalsbasis voor de komende paar dagen is Locarno, een stadje gelegen aan het meer. Locarno heeft een gezellig oud centrum vol nauwe steegjes, een groot centraal plein en een lange boulevard langs de waterkant. Bij aankomst is het 32 graden en zitten de terrassen vol. Ondanks dat de zee ver te zoeken is, heerst er in de stad een mediterrane sfeer. De volgende dag word ik opgehaald door Marco Lüthi, mijn lokale duikgids. Hij duikt wekelijks in de rivieren en kent ze op z'n duimpje. Vandaag staan twee duiken in de Verzasca op het programma. We rijden door de indrukwekkende Verzasca vallei naar Lavertezzo, de meest bekende plek aan de rivier. Onderweg passeren we pittoreske dorpjes met huizen volledig van natuursteen gebouwd. Eenmaal aangekomen op de eerste duikstek krijg ik een uitgebreide briefing en wordt mij meteen duidelijk waarom je dit soort duiken beter niet op eigen houtje kunt doen. Op sommige plekken in de rivier is er een sterke stroming; je moet precies weten waar deze zit en waar je in de luwte kunt duiken. Vandaag stroomt de rivier met een snelheid van 7 m³ per seconde. De maximale stroming waarin men relatief veilig kan duiken is 9 m³, dus we zitten goed. Toeristen zonder

”
De gangenstelsels
in de Maggia rivier
zijn betoverend.

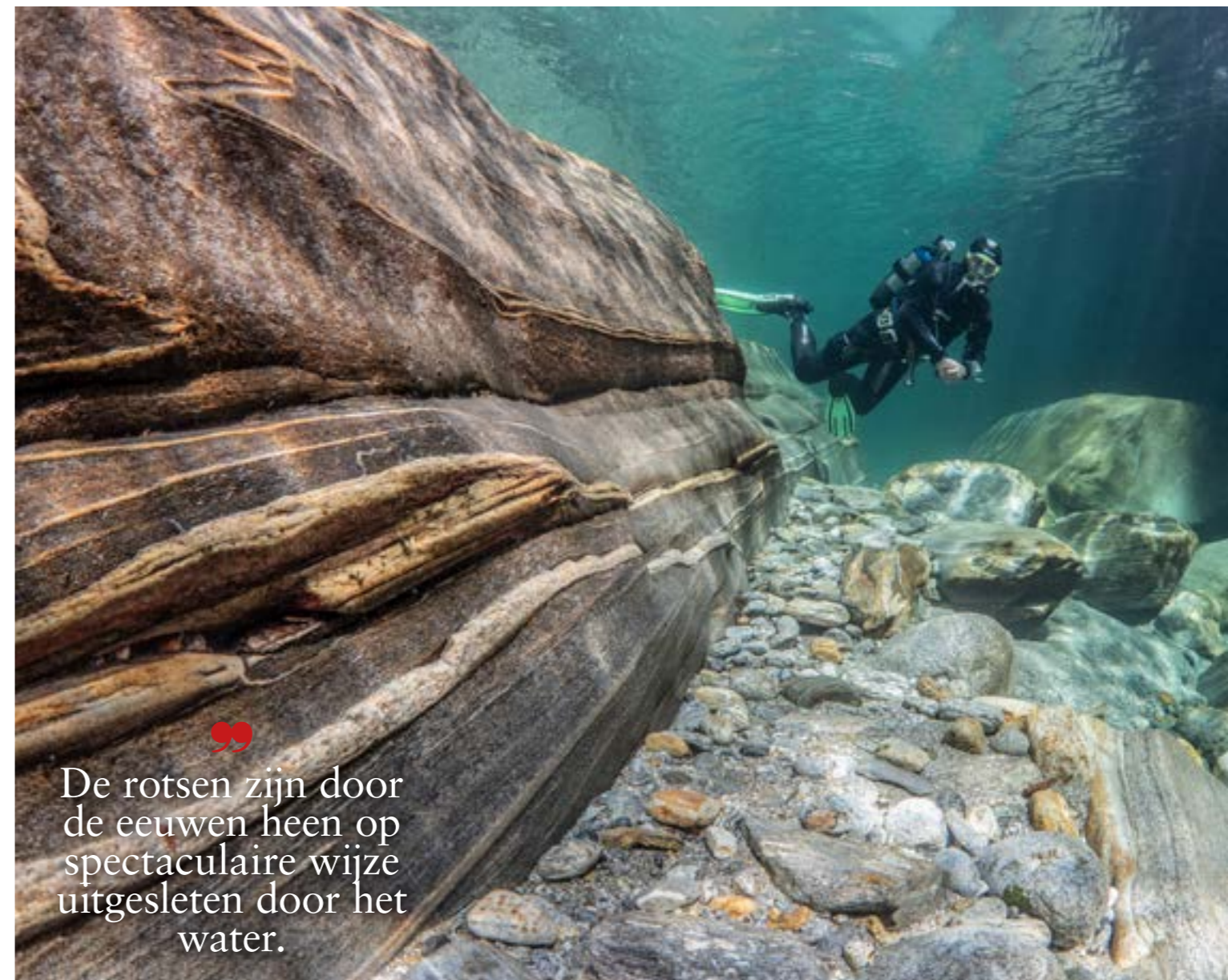
De Ponte dei Salti over het kraakheldere water van de Verzasca.

begeleiding duiken vaak nog bij sterkere stromingen, maar dit is af te raden, zeker als men de rivieren en het lokale weer niet door en door kent. Bij regen hogerop in de vallei kan in een mum van tijd een muur van water naar beneden komen die duikers verrast. Jaarlijks sterven er dan ook enkele duikers en zwemmers in de rivier. In de rivieren wordt gedoken met zo weinig mogelijk uitrusting. Ten eerste heb je met minder toeters en bellen een kleinere kans om in de stroming ergens achter vast te blijven haken. Ten tweede moet je voor, na of zelfs tijdens een duik soms een behoorlijk stuk klauteren over gladde rotsen en dit wil je met zo weinig mogelijk gewicht doen. Ondanks dat het water slechts 13 graden is, duiken we daarom in een natpak.

KRAAKHELDER RIVIERWATER

De eerste duik is bij de Ponte dei Salti, een fotogenieke brug over de Verzasca die zo'n 400 jaar oud is. Het duikbare gebied is redelijk klein, zo'n 150 bij 15 meter. Aan weerszijden hiervan stroomt het water wild door smalle, ondiepe geultjes waar je als duiker niet in terecht wil komen. We gaan in een beschut deel te water en we hebben geluk, want de enige andere duikers deze ochtend komen er net uit. We hebben de hele stek nu voor onszelf. We dalen af naar de maximale diepte van acht meter waar de bodem uit rivierkeien bestaat. De zon staat al hoog aan de hemel en het zicht is zo'n 30 meter. Ik bedenk me dat dit een redelijk unieke ervaring is, er zijn immers niet zoveel rivieren waar je in kraakhelder

water kunt duiken. We zwemmen op ons gemak tegen de milde stroming in richting de brug, waar de rivier iets nauwer wordt. Her en der zie ik een paar kleine visjes, maar de indrukwekkende rotsen stelen de show. Deze zijn door de eeuwen heen op spectaculaire wijze uitgesleten door het water. De structuren van de rotsen zijn hierdoor blootgelegd, wat een prachtig onderwater landschap creëert. Je voelt als het ware de kracht van het water dat hier lange tijd met zo veel energie doorheen heeft gestroomd. Aan het eind van de stek wordt de rivier een stuk nauwer en ondieper, waardoor de stroming toeneemt. Op een gegeven moment is deze zo sterk dat we niet verder kunnen. Het water is hier een grote wasmachine en de luchtbellen vliegen door de waterkolom.

De rotsen zijn door de eeuwen heen op spectaculaire wijze uitgesleten door het water.

We klampen ons vast aan een grote rots en blijven een paar minuten hangen om het spektakel te aanschouwen. Hierna drijven we rustig terug en gaan we wederom onder de brug door. Aan het eind van de duik moeten we rechts aanhouden, anders worden we meegesleurd door de wilde stroomversnelling. Na 45 minuten beëindigen we de duik en genieten we op een ondiepe rots nog even na alvorens we het water verlaten. Marco heeft vandaag geen haast en alles gaat op z'n dooie gemak.

APARTE VERRASSING

De duikstekken in de Verzasca liggen dicht bij elkaar. We wisselen van tanks en rijden in een paar minuten naar de volgende stek. Waar het bij de brug redelijk druk

Een typisch Ticinees dorpje in de Verzasca vallei.

was met toeristen en zonzonbidders, is hier op deze beboste plek diep in het dal niemand te bekennen. De rotsen zijn hier erg steil; Marco maakt een touw vast aan een groot rotsblok dat we gebruiken om in en uit het water te klimmen. Bij het te water gaan, merk ik meteen dat dit niet zo'n beschutte plek is als de vorige entree. De stroming is meteen goed merkbaar en ik trek snel mijn vinnen aan om weerstand te bieden. Deze stek is ongeveer even groot als de vorige en ook hier is het zicht weer perfect. Het grote verschil is dat de steile rotswanden hier nog dramatischer de diepte in schieten. De stroming is ook een stuk sterker. Wederom beginnen we onze duik tegen de stroming in. Zwemmend door nauwe kloven geflankeerd door enorme rotspartijen verwonder ik me over de topografie. We zwemmen linksaf door een bocht in de rivier en mijn oog valt op iets ongebruikelijks. Ik besluit een kijkje te nemen van dichtbij en tot mijn verbazing ligt er een dode geit op de bodem, iets wat je niet elke dag onder water tegen komt. We zwemmen wederom door totdat de rivier te nauw wordt en de stroming te sterk. We laten ons daarna met de stroming mee naar de uitgang drijven. Tussendoor stoppen we op verschillende plekken voor foto's. Door de nauwe kloven en de indrukwekkende topografie onder en boven water is dit een perfecte stek voor half/half opnames. Eenmaal terug in Locarno ga ik meteen aan de slag met het bewerken van de foto's onder het genot van een verfrissend Zwitsers biertje.

LEVEN IN DE RIVIER

De wekker gaat weer vroeg de volgende ochtend. Vandaag staat een duik in de Maggia op de planning. Deze rivier bevindt zich ten westen van de Verzasca en de duikstek is slechts een kwartiertje rijden van het centrum van Locarno. De Maggia is iets breder waardoor het water wat langzamer stroomt. Het grote voordeel is dat het water dus langere tijd opgewarmd wordt door de zon en de temperatuur daardoor drie graden hoger is dan in de Verzasca. We gaan te water bij Pozzo di Tegna, een zandige oever aan de rivier die een populaire plek is voor zonzonbidders. Het is er dan ook erg druk en de mensen in zwemkleding kijken ons een beetje raar aan als wij helemaal bepakt het water in lopen. Het zicht is iets minder goed dan gisteren, maar nog steeds zo'n 20 meter dus we

De Verzasca met op de achtergrond de Ponte dei Salti.

mogen niet klagen. We moeten eerst een stukje zwemmen en over een rotspartij klimmen voordat we in het duikbare gedeelte terechtkomen. Terwijl we onder een waterval door duiken, merk ik dat er bijna geen stroming staat. Dit is een heel andere duik dan gisteren. Er is veel leven in de rivier, voornamelijk forellen en donderpadden. We zwemmen door een nauwe uitgesleten kloof die met 11 meter het diepste punt van de duik is. Hierna komen we in een veld met enorme opeengestapelde rotsblokken terecht die een wirwar aan gangen en kleine grotten vormen. Soms kun je eronderdoor, soms moet je eromheen of eroverheen. Het is een doolhof waar het telkens weer een verrassing is wat je om de hoek of na de volgende gang te wachten staat. Op een gegeven moment zijn er geen mogelijkheden meer om verder te duiken en komen we bij een ondiepe rots aan het

oppervlak uit. We zijn inmiddels in een diepe vallei beland en ik zie meteen van welke klippen die rotsblokken in de rivier vandaan komen. Op de terugweg nemen we dezelfde route, maar omdat we deze nu in tegengestelde richting duiken is het een compleet andere ervaring, alsof je alles weer opnieuw ontdekt. Marco had voor deze duik een lage verwachting geschept, maar ik ben blij verrast met de grote variëteit aan omgevingen in dit gebied onderwater.

Het duiken zit er weer op. Langs besneeuwde toppen, pittoreske dorpjes en diepblauwe bergmeren rijd ik de volgende dag terug naar Nederland. Zwitserland heeft naast de bekende activiteiten op het land ook onder water heel veel te bieden. De ervaringen in de rivieren zijn uniek en ik kan niet wachten om terug te keren voor meer verrassingen in de heldere wateren van Ticino.